SILVIA KRIEB

INTERJECȚII REGENTE ÎN VORBIREA POPULARĂ

1. În literatura de specialitate interjecția este uneori exclusă din sfera relațiilor sintactice. Aşa consideră la un moment dat Ion Diaconescu: „Interjecția prezintă trăsături care o plasează printre părțile de vorbire afuncționale, datorită, pe de o parte, caracterului său accidental, iar pe de alta, poziției sale izolate, incompatibilității structurale de a se integra într-o unitate sintactică, fie ca regent, fie ca determinant” (Diaconescu 1989, p. 102). Autorul revine însă asupra afirmației în aceeaşi lucrare şi menționează că interjecția poate fi „atrasă în sfera relațiilor de determinare prin integrarea ei parțială în unități sintactice, fie ca regent, fie ca determinant, ca urmare a echivalării ei cu alte părți de vorbire” (Diaconescu 1989, p. 105).

Se admite, aşadar, că interjecția este parțial integrată sintactic. Analizând situația interjecției ca regent[1], observăm că majoritatea cercetătorilor o acceptă pentru această calitate numai în câteva poziții sintactice. Dintre lucrările în care se adoptă acest punct de vedere citām: Gramatica Academiei 1963; Hristea 1972; Şerban 1970; Georgeta Ciompec, Constantin Dominte, Valeria Guțu Romalo, Clement Mârza, Emanuel Vasiliu, *Limba română contemporană*, Bucureşti, 1974; Nicolescu 1996; Iordan, Romalo, Niculescu 1967; Dominte 1971.

Mai mult decât atât, există lucrări în care nu se menționează nimic în legătură cu posibilitatea interjecției de a avea compliniri: Iordan 1956; Graur 1973.

La polul opus se situează cercetători care admit că interjecția poate fi regent pentru majoritatea pozițiilor sintactice: Avram 1986, 1997; Dimitriu 1982; Constantinescu-Dobridor 1974; Constantinescu-Dobridor 1994; Irimia 1997; Iordan, Robu 1978[2].

---

[1] Asupra funcțiilor sintactice ale interjecției nu ne vom opri, deoarece acestea au constituit obiectul altui articol apărut în LL, vol. I – II, 2001.

[2] Autorii (p. 537) menționează că „interjecțiile cu funcție de predicat admit determinanți şi expansiuni specifice verbului (toate categoriile de complemente)”, însă nu oferă exemple în acest sens.

DACOROMANIA, serie nouă, V–VI, 2000–2001, Cluj-Napoca, p. 187-202

În cele ce urmează ne propunem să prezentăm în mod sistematic situaţia interjecţiei ca element regent[3], bazându-ne pe un corpus de texte dialectale, considerat reprezentativ pentru vorbirea populară[4].

1.1. ***Interjecţia – element regent pentru poziţia sintactică de complement direct***. O poziţie sintactică frecvent cerută de interjecţie este aceea de complement direct. Iorgu Iordan (1956, p. 628) susţine că obiectul gramatical (trebuie menţionat faptul că autorul distinge între obiectul gramatical – care poate fi direct sau indirect – şi complementul circumstanţial – de loc, mod, timp, cauză etc.) nu determină decât verbe şi adjective de origine verbală sau cu sens verbal. Gramatica Academiei 1963, Avram 1986, Dimitriu 1982, 1999, Hristea 1972, Şerban 1970, Irimia 1997, Constantinescu-Dobridor 1974, 1994 includ însă printre elementele regente ale complementului direct şi interjecţia. Textele dialectale dovedesc în mod categoric că interjecţia funcţionează ca regent al complementului direct, ceea ce se explică prin răspândirea interjecţiilor *iată, uite,* cu toate variantele lor dialectale. Fiind echivalente ale unor verbe şi apropiate formal de acestea, ele sunt, prin analogie, tranzitive şi, ca atare, sunt urmate de complemente directe.

Calitatea de interjecţii tranzitive se evidenţiază uşor. Complementele directe cerute de interjecţii pot fi exprimate atât prin substantive, cât şi prin pronume (mai ales personale – formele neaccentuate):

(1) „*hă* mă! *hă* ***porcu****!*” (GPF; JI)

(2) „*hă*! [= uite] ***pă mamă***-ta …” (GPF; DI)

(3) „păi *uite-**l*** ” // (TDD; 899/VII)

(4) „*uiti-**i*** dă faţă” (TDD; 886/A).

De asemenea, interjecţia *na*, prin însuşi sensul său, acela de a oferi ceva cuiva, implică ideea de tranzitivitate. Complementele directe care urmează după aceste interjecţii sunt exprimate în texele dialectale în special prin substantive:

(5) „*na* şi ***colacu*** nou … ” (TDM_{III}; 834/VII)

(6) „*na* ***biciu*** / şi ai grijă dă boi” /(TDM_{III}; 834/VI).

Menţionăm că după interjecţia *na* ar putea urma şi un complement direct exprimat prin pronume (tipul ***na****-ţi-o/l*). În materialul nostru însă nu am întâlnit astfel de exemple.

Interjecţia regentă a complementului direct poate fi şi onomatopee:

(7) „şî unu / *tranc!* / ***un foc*** de rivolver asupra mea” // (TDD; 889/VIII)

---

[3] Atunci când este predicat, interjecţia intră în relaţie sintactică şi cu subiectul. Asupra acestei situaţii însă nu vom insista, deoarece între subiect şi predicat nu există o relaţie de subordonare, ci una de interdependenţă. Vom face totuşi unele precizări:

a) în timp ce onomatopeele – care înlocuiesc verbe la modul indicativ – au subiectul exprimat (subiect narativ), interjecţiile neonomatopeice de genul *hai, uite* – care înlocuiesc verbe la modul imperativ – au subiectul inclus, dobândind desinenţe asemenea verbului:

„«*haideţi* să deschidem»//

când am deschis uşa / *şog!* moşu pă … tata”//.

b) interjecţia poate avea şi subiect multiplu: „gainâli tâc / ciorâli / coţofinele / *cioc cioc ciocu / cioc cioc ciocu*”//.

[4] Menţionăm că diferenţele regionale nu constituie obiectul discuţiei de faţă.

(8) „şî … când l-a sâmţât uoili şî … cânii nu l-a sâmţât / *haţ!* ***o uaii****…*” / TDM&B; 650/VIb).

În aceste situaţii, onomatopeele sugerează prin imitare acţiunile care, de regulă, sunt exprimate prin verbe şi, de aceea, ele capătă regimul sintactic al verbelor pe care le substituie.

Totuşi, există unele deosebiri faţă de verb. Astfel, spre deosebire de complementele directe cerute de verbe sau de interjecţii neonomatopeice, complementele directe cerute de onomatopee se exprimă numai prin substantive. Complementele directe ale onomatopeelor sunt incompatibile cu realizarea pronominală.

Putem spune: – *înhaţă* ***o oaie*** / ***haţ!*** ***o oaie*** / ***o*** *înhaţă*, dar nu şi: – ***o haţ!***

Imposibilitatea combinării interjecţiei onomatopeice cu pronume personale determină altă particularitate a complementelor directe ale onomatopeelor: acestea nu pot fi reluate.

Dacă în exemple precum *uite-****l***, pe *l* îl analizăm drept complement direct, prin analogie acceptăm că şi propoziţiile subordonate care urmează după astfel de interjecţii ocupă aceeaşi poziţie sintactică, fiind, prin urmare, completive directe. În textele dialectale, raportul de subordonare dintre propoziţia completivă directă şi interjecţia regentă este marcat, de obicei, prin joncţiunea cu următoarele elemente de relaţie:

– conjuncţia subordonatoare **c ă** , despre care Iorgu Iordan spune că este o „conjuncţie universală” (apud Vulpe 1980, p. 64):

(9) *„iacă* ***c ă*** *astăzi ... a venit combainele astea”* / (TDM$_{III}$; 828/VIII)

(10) „ori că-i asta-i o credinţă / ori că-i descântecu / nu ştiu / da *iaca* ***c ă*** *ie leacu”* // (TDD; 873/V);

– adverbele relative **c u m , u n d e** (precedat sau nu de prepoziţie):

(11) *„uiti* / ***c u m*** *a lucrat”* / (TDM$_{III}$; 847/VII)

(12) *„ioti* / ***c u m*** *năştea înainti copiii”* / (TDD;876/VII)

(13) *„iote* ***d e u n d e*** *l-am cunoscut …*” // (TDM$_{III}$; 839/VIIIb);

– pronume sau adjectiv pronomiNal relativ:

(14) *„iote …* ***c e*** *mi-a zis ăla ‿ a lu furnică …*”/ (TDM$_{III}$; 847/VII)

(15) *„úite* ***c â t a …*** *vlăjganu s-a făcut*” // (TDM$_{III}$; 847/VI)

(16) *„iácătă* măi muiere ***ce*** *zâce stăpânu* / să mai rămân un an la el” // (GPF; OIII)

(17) „fa mătuşă păuno / *éte* ***c e*** *să faci*: să omori câinil-ăla / dizgroapă mortu şi bagă-l acolo” // (TDM$_{III}$; 838/Vb).

În vorbirea populară se remarcă şi dislocarea pronumelui relativ: intercalarea sa în interiorul propoziţiei completive directe:

(18) „să mai pui / că *ietă bun* ***c e*** *ie*” // (TDM$_{III}$; 834/VII).

De asemenea, în vorbirea nenormată, atunci când depinde de o interjecţie, propoziţia completivă directă poate fi şi juxtapusă regentei. Amintim că în literatura de specialitate nu se menţionează acest lucru, ceea ce ne face să credem că acesta este un fenomen specific vorbirii populare, având în vedere că autorii gramaticilor au ca punct de pornire limba literară. Totuşi, Dimitriu (1982, p. 248) vorbeşte despre juxtapunerea propoziţiei completive directe faţă de regenta ei, dar fără să facă nici o referire la interjecţie. Cu toate că nu suntem întru totul de

acord cu Corneliu Dimitriu, specificăm situaţiile în care autorul consideră că se poate vorbi despre acest fenomen:

a) când predicatul propoziţiei completive directe este la modul conjunctiv, fără a fi precedat de conjuncţia **că**;

b) când predicatul propoziţiei completive directe este la modul gerunziu şi are subiect diferit de al regentei – admiţând funcţia predicativă a modului gerunziu;

c) când predicatul propoziţiei completive directe este la modul infinitiv, admiţând că infinitivul este un mod predicativ.

Exemplele citate de Dimitriu (1982, p. 248) sunt următoarele:

a) „Aş vrea **să fiu acuma**
În sat la noi acasă" (Octavian Goga).

b) „… toate au răspuns … că nu li s-a întâmplat să audă **vorbindu-se vreodată despre aceasta**" (Ion Creangă).

c) „Nu credeam să-nvăţ **a muri** vreodată". (Mihai Eminescu).

După cum se poate observa, Corneliu Dimitriu nu menţionează nimic în legătură cu interjecţiile care pot genera astfel de construcţii.

De asemenea, Avram (1986, p. 375) vorbeşte despre propoziţiile completive directe juxtapuse, însă numai în construcţiile interogative indirecte de tipul: „M-a întrebat: ***mă simt în stare***?".

Considerăm totuşi că în vorbirea populară, după interjecţia *iată,* cu toate realizările sale formale, poate urma şi o propoziţie completivă directă juxtapusă. Aceste cazuri sunt întâlnite frecvent în vorbirea directă din textele dialectale:

(19) „*iacătă* ***vine şi-ăla*"** // (GPF; JI)

(20) „cum dracu-i spunea / *iaca* ***nu ştiu cum îi spunea***" // (TDD; 873/VII)

(21) „cari i-acolo?" „*iaca* ***io sunt***". (TDD; 874/VII)

(22) „*écé* [= uite] ***am să mor***" // (GPF; PIV).

Presupunem că este vorba despre eludarea conjuncţiei subordonatoare **că**, vorbitorul necultivat având tendinţa de a recurge la o simplificare a sintaxei.

După cum se poate remarca din exemplele citate, în toate cazurile predicatul propoziţiei completive directe este la modul indicativ şi nicidecum la conjunctiv, gerunziu sau infinitiv – aşa cum susţine Corneliu Dimitriu.

1.2. ***Interjecţia – element regent pentru poziţia sintactică de complement indirect***

Interjecţia poate primi nu numai complement direct, dar şi indirect, adeseori subordonând ambele complemente în acelaşi timp. Complementul indirect arată cine este vizat prin acţiunea regentului, putând determina, pe lângă verbe, adjective, adverbe şi interjecţii.

Calitatea interjecţiei de regent al complementului indirect este recunoscută în majoritatea lucrărilor: Avram 1986, Dimitriu 1982, 1999, Irimia 1997, Constantinescu-Dobridor 1974, 1994 etc.

Complementul indirect poate determina fie interjecţii onomatopeice:

(23) „şi mergea / şi să repezea câte unu *clanţ!* ***dă tabacheri*** // iar mai mergea iar: *clanţ*: ***dă tabachere*** / pân-a ajuns în marginea satului" // (TDD; 885/A),

fie interjecții primare:

(24) „m-a băgat la animale [= reanimare] / apoi la animale *vai de capu* meu ce-am pățit” // (TDD; 897/VIII).

Nu am întâlnit exemple de genul ***halal*** *ție,* ***vai*** *mie,* ***bravo*** *vouă*, în care gramaticalizarea interjecției este evidentă.

Aşa cum am menționat, interjecția poate primi ambele „complemente obiectuale” în acelaşi timp:

(25) „«măi lasă lădiț-asta aicea» zâce «tu / *na-ț* ***iapa*** asta»” // (TDD; 878/VIIIa).

La nivelul frazei, poziția de complement indirect cerută de interjecții este foarte slab reprezentată. Admițând valoarea predicativă a unor interjecții precum: *bravo, bogdaproste*, vom avea (pe baza întrebării: *pentru ce?*) propoziții completive indirecte în următoarele exemple:

(26) „*bòdapróste c-am scăpat dă cărat*” // (TDM_{III}; 833/VIIa)

(27) „hei / *brávo!* ***sunt viteaz*** / şapte dintr-o lovitură” / (TDM_{I}; 762/II).

Menționăm că nu am înregistrat exemple în genul celor prezentate în Gramatica Academiei 1963, vol. II, p. 288, în care completiva indirectă este introdusă printr-un pronume relativ precedat de prepoziție.

Cu toate că în general nu este specificat acest lucru, considerăm că propoziția completivă indirectă poate fi şi juxtapusă regentei sale. Socotim că ultimul exemplu reprezintă un astfel de caz, datorită următoarei interpretări semantice: *hei /* ***bravo pentru vitejia mea***, situație în care *pentru vitejia* ar funcționa ca un complement indirect. Prin analogie, analizăm propoziția *sunt viteaz* ca fiind o completivă indirectă, căreia îi lipseşte elementul introductiv *pentru că* – prin urmare, juxtapusă regentei.

1.3. *Interjecția – element regent pentru poziția sintactică de complement circumstanțial*

În vorbirea populară, poziția sintactică de complement circumstanțial apare frecvent după interjecție, datorită, pe de o parte, utilizării largi a interjecțiilor onomatopeice – care permit unele determinări locale, temporale etc. –, iar pe de altă parte, frecvenței interjecției *hai* – foarte apropiată formal de verb, uneori fiind chiar interpretată greşit ca un verb la modul imperativ. *Hai* exprimă un îndemn la o acțiune, sensul său fiind echivalent cu imperativul verbului *a veni*. Întotdeauna când este întrebuințată cu acest sens[5] şi, prin urmare, când are valoare predicativă, interjecția *hai* funcționează ca element regent pentru cel puțin un complement circumstanțial.

În materialul cercetat nu am înregistrat situații în care interjecția să servească drept element regent pentru următoarele complemente circumstanțiale: de relație, de excepție, concesiv, opozițional, cumulativ. De altfel, aceste poziții sintactice apar foarte rar în textele dialectale. După cum menționează Magdalena Vulpe,

---

[5] Menționăm că interjecția *hai* poate fi şi nepredicativă, ca în exemplul: „*hái* / la miezu nopții pleca… lega pari” // (TDM_{III}; 801/VII).

„subordonatele de relație, de excepție, opoziționale, sociative, instrumentale şi cumulative nu însumează, la un loc, nici 1% din totalul subordonatelor înregistrate în TD” (Vulpe 1980, p. 224).

1.3.1. *Interjecția – element regent pentru poziția sintactică de complement circumstanțial de loc*

Gramatica Academiei 1963, Nicolescu 1996, Iordan 1956, Şerban 1970 nu includ printre elementele regente ale complementului circumstanțial de loc şi interjecția.

Totuşi, acest lucru este posibil. Printre lucrările care admit că această poziție sintactică poate determina şi o interjecție predicativă se numără Dimitriu 1982, 1999, Avram 1986, Irimia 1997, Hristea 1972, Constantinescu-Dobridor 1974, 1994.

Textele pe care le-am cercetat dovedesc faptul că interjecția intră frecvent în relație sintactică cu un complement circumstanțial de loc, exemplele în acest sens fiind numeroase.

De cele mai multe ori, complementul circumstanțial de loc determină interjecția *hai*, datorită echivalenței acesteia cu un *verb de mişcare*. Sensul său implicând deplasarea într-o / dintr-o direcție – aşadar pe baza întrebării *unde? / de unde?* –, interjecția *hai* se comportă din punct de vedere sintactic întocmai ca verbul a cărui semnificație o poartă (*a veni*). Având în vedere că, de cele mai multe ori, în vorbirea populară este preferată interjecția în locul verbului, *hai* devine adesea element regent al complementului circumstanțial de loc:

(28) „ … *hai* ***înăuntru***” / (TDD; 882/A)

(29) „*hai* ***la Tudorică***” / (TDD; 899/VII)

(30) „gata … *hai* … ***acasă***” // (TDM&B; 625/VIc)

(31) „*hai* ***pă băligar***” (TDM_{III}; 834/VII).

Lista cu astfel de exemple ar putea continua. Însă nu mai puțin numeroase sunt cazurile în care complementul circumstanțial de loc determină interjecții onomatopeice:

(32) „dă-n uşă / *bū! bū! bu!* ***la uşă***” /(TDM_{III}; 806/VII)

(33) „io când am auzit dă zi dă nuntă / am aruncat furca / ia scara / sui-ti-m pod/ dă ru [k] rakiu / dă strugurii dâm ‿ pod şi *hii!* ***la nuntă*** // ne-am dus la nuntâ” (TDD; 896/VII)

(34) „io o iau spre mal / *zonc!* ***într-o groapă***” / (TDD; 875/II)

(35) „ş-am mărs tăt cântând / prin ‿ pădurie / mare // ursu ***pi di la dial*** / tăt ... *poc! poc! poc!*” (TDBN; R/VIIa).

Atunci când determină o interjecție, complementul circumstanțial de loc nu se deosebeşte cu nimic față de situația în care determină un verb. Avem în vedere mijloacele sale de realizare. Nu constatăm o specializare sau o preferință pentru exprimarea sa prin anumite părți de vorbire. Astfel, când are ca regent interjecția, complementul circumstanțial de loc se exprimă prin:

– adverbe de loc, de tipul *aici, acolo, încolo, sus:*

(36) „când ajunsei la un lemn / m-am prins cu mâinile de lemn / ş-*op!* ***sus*** în lemn acolo” // (GPF; JI)

(37) „iel trăgând cu cuasa / *hâţ* ***încuolo*** *hâţ* ***încuaşi***” / (TDM&B; 649/VIIIb)

(38) „*ţâr* ***d-îşi*** / *ţâr* ***dă colea***” (TDM$_{III}$; 789/VII);

– substantive (sau substitute) – precedate de prepoziţie:

(39) „când pui piciorul pă scară / *zdup* şî eo ‿ ***în pivniţă!***” // [!] (TDM$_{III}$; 835/VIII)

(40) „iel „*hai* [ɛ] ***la mine***…” / (TDM$_{III}$; 811/III)

(41) „ş-apă tătă noaptea: *puho! puho!* ***după ei***” / (TDBN; S/V).

În materialul cercetat nu am întâlnit realizarea acestei poziţii sintactice la nivel frastic.

1.3.2. *Interjecţia – element regent pentru poziţia sintactică de complement circumstanţial de timp*

Ca şi în cazul complementului circumstanţial de loc, Gramatica Academiei 1963 nu include interjecţia printre regenţii complementului circumstanţial de timp[6]. Aceeaşi părere o împărtăşesc Vasile Şerban (1970), Aurel Nicolescu (1996), Constantin Dominte (1971). Cu toate acestea, interjecţia poate intra în relaţie sintactică şi cu un complement circumstanţial de timp; este adevărat însă că acest lucru se întâmplă rar în comparaţie cu complementul circumstanţial de loc. Dintre cei care acceptă interjecţia ca regent al circumstanţialului de timp îi amintim pe: Mioara Avram (1986), Corneliu Dimitriu (1982), Gheorghe Constantinescu-Dobridor (1974, 1994), Dumitru Irimia (1997).

Complementul circumstanţial de timp cerut de o interjecţie se exprimă în special prin adverbe de timp:

(42) „no! am pă [k] perdut procesu // ***amu*** *hái* să plătim cheltuielile” / (Mar; Bs VIIIb)

(43) ş-apăi ***luni*** *háide* la mireasă! // (TDM$_{III}$; 846/VII).

La nivelul frazei, această poziţie sintactică este mult mai bine reprezentată. Am întâlnit un număr mare de temporale cerute în special de interjecţii onomatopeice.

Discuţia pe baza acestei poziţii sintactice necesită unele precizări. Aşa cum este în general admis în literatura de specialitate, temporalele se pot împărţi în trei categorii, în funcţie de raportul exprimat: temporale de simultaneitate, temporale de anterioritate şi temporale de posterioritate.

Criteriul de clasificare a acestor propoziţii a generat însă păreri contradictorii. Soluţia depinde de ceea ce considerăm a fi nucleul frazei respective şi termenul la care ne raportăm. Astfel, Gramatica Academiei 1963 ia drept nucleu al frazei propoziţia circumstanţială de timp, considerând că avem:

[6] Complementul circumstanţial de timp determină un verb sau un adjectiv, arătând timpul în care se petrece o acţiune, adică momentul, epoca, răstimpul, durata, limita sau frecvenţa acţiunii etc. (Gramatica Academiei 1963, vol. II, p. 173).

– ***raport de anterioritate***, atunci când acțiunea din regentă se petrece înaintea celei din temporală;

– ***raport de simultaneitate,*** atunci când acțiunea din regentă are loc în acelaşi timp cu acțiunea din propoziția circumstanțială de timp;

– ***raport de posterioritate,*** atunci când acțiunea din regentă se desfăşoară după cea din temporală.

La polul opus, există părerea logică (Dimitriu 1982, p. 272; Vulpe 1980, p. 144) potrivit căreia nucleul este propoziția regentă, iar termenul la care ne raportăm este propoziția temporală. Această opinie presupune inversarea raportului de anterioritate cu cel de posterioritate. Astfel, avem:

– ***raport de anterioritate***, atunci când acțiunea din temporală se petrece înaintea celei din regentă;

– ***raport de posterioritate,*** atunci când acțiunea din temporală se desfăşoară după cea din regentă.

Alăturându-ne ultimei teorii, constatăm că avem raport de anterioritate în exemple precum:

(44) [lupul] a stat undeva tupilit / şi ***d u p ă c e a trecut ‿ stâna*** / din urmă-i / *hap!* pă una … / (Mar; PVI)

şi raport de posterioritate în exemple precum:

(45) *hăi hăi hăi / hăi hăi / hăi hăi hăi /* ***p â n ă c â n d ajungeam dă dormiam în …*** [r] ***în*** [r] ***în căruță*** // (TDM$_{III}$; 858/VI).

În timp ce exemplele pentru raportul de anterioritate şi cel de posterioritate sunt mai puțin numeroase, raportul temporal de simultaneitate este foarte bine reprezentat în textele dialectale:

(46) vine şi s-a pus s ‿ să-ncalțe iar / ***c â n d iar s-a pus să-ncalțe ia*** / *zdrang! zdrang! zdrac!* iar acolo [!] la cufăru-ăla // (GPF; OIII)

(47) da vaca … ***c â n d m-a văzu ‿ cî stau acolo*** / un s-a umflat ea colo-aşa ştii / *a pu!*[7] da ştii cum a pufuit / ş ‿ cum a oftat / (TDD; 874/VII).

În textele dialectale, atunci când depind de o interjecție predicativă, temporalele de simultaneitate sunt introduse prin:

– adverbul relativ **când**:

(48) **c â n d am venit acolo** / *cioc cioc ciog* la uşă // (TDM$_{III}$; 796/VII);

– adverbul relativ **cum**:

(49) acuma ne-am boierit şi noi toți / că avem lumină-n casă / intri / ***c u m îmurgeşte*** / *țac* / cu lumina / (TDM$_{I}$; 779/VII).

În ceea ce priveşte topica propoziției circumstanțiale de timp cerută de interjecții, se remarcă preferința pentru antepunerea sa față de regentă.

[7] Observăm aspectul interjecției de verb la modul indicativ – timpul perfect compus. Asistăm la un proces de gramaticalizare a interjecției, în urma căruia acesteia i se alătură auxiliarul *a avea*.

1.3.3. *Interjecția – element regent pentru poziția sintactică de complement circumstanțial de scop*

Printre cercetătorii care admit interjecția ca regent al complementului circumstanțial de scop se numără: Mioara Avram (1986), Corneliu Dimitriu (1982), Gheorghe Constantinescu-Dobridor (1994).

În vorbirea populară, complementul circumstanțial de scop determină adesea interjecția, datorită frecvenței interjecției *hai*, care permite întrebarea *în ce scop*? Ne vom opri asupra a două exemple – unul din Bistrița Năsăud, altul din Dobrogea:

(50) „şî … veniau la cumpărători / strigam «la ceapă / la [!] *haidaz* ‿ ***la ceapă*** bună / roşie»" // (TDBN; C/III)

(51) „altu striga / «*hai* ***la bomboane***»" / (TDD; 883/VIIIa).

În aceaste cazuri este dificil de stabilit funcția sintactică cerută de interjecția *hai*, deoarece, în analiză, pe baza întrebării *unde?* şi prin echivalarea sa cu un verb de mişcare, se iveşte confuzia între complementul circumstanțial de loc şi complementul circumstanțial de scop. Astfel, la o primă vedere, superficială, atât *la ceapă* cât şi *la bomboane* par a ocupa poziția de circumstanțial de loc, însă la o privire mai atentă constatăm că cele două sintagme nu indică nici pe departe locul, sensul lor implicând o acțiune exprimată în mod normal printr-un verb la modul conjunctiv sau infinitiv, în cazul de față elidat. Refăcând exemplele, obținem:

(50') ***h a i d e ț i să cumpărați / a cumpăra*** *ceapă.*

(51') ***h a i d e ț i să cumpărați / a cumpăra*** *bomboane.*

Aşadar, sensul implicat de cele două sintagme ne conduce la ideea existenței unei construcții finale, după interjecția *hai* în acest caz. Constatăm deci că *la ceapă* şi *la bomboane* reprezintă contrageri ale unor propoziții circumstanțiale de scop. De altfel, considerăm că exemplele alese de noi sunt foarte asemănătoare cu cel selectat de Mioara Avram (1986, p. 307) pentru ilustrarea complementului circumstanțial de scop care determină interjecții. Cităm exemplul său: „*Hai* ***l a cumpărături****!*" (Avram 1986, p. 307).

Aşadar, dacă sub aspect formal aceste construcții pot fi uşor confundate cu complementele circumstanțiale de loc, din punct de vedere semantic şi logic, precum şi gramatical (prepoziția *la* numărându-se şi printre mărcile complementului circumstanțial de scop), ele indică prezența unor circumstanțiale de scop.

Prin analogie, şi la nivelul frazei, această poziție sintactică este cerută de interjecția *hai*:

(52) „*hai* ***s ă dăm paiele-afară***" / (TDD; 899/A)

(53) „*ai* ***s ă ne facem fotografii*** … " (TDD; 899/VII)

(54) „*hai* ***s ă luăm laptele***" / (TDM$_{III}$; 846/VII)

(55) „*hai* ***s ă tăiem porcu***" // (TDM&B; 625/VIIId).

La nivelul frazei, construcțiile finale precedate de interjecții sunt mult mai frecvente decât la nivelul propoziției. De altfel, în general propoziția finală se întâlneşte mai frecvent decât complementul circumstanțial de scop.

Când sunt cerute de interjectii, finalele sunt introduse prin:

– conjuncția subordonatoare *să*:

(56) „*hai* la plug … ***s ă facem ogoare***” // (TDM$_{III}$; 868/VI)

– conjuncția subordonatoare **de**:

(57) ne scoală unchiaşu „*hai! hai!* ***d ă mâncați***” (TDM$_{I}$; 673/VIII)

(58) „şi-mi da brânză cu … să mănânc // zâce «*aidi* ‿ ***d i***» / zice – «***îmbucă*** /***- mbucă*** …»” (TDD;896/VII)

(59) „*hai! hai* ***d e -ți ia … d e -ți ia fata acasă!***” (TDM$_{III}$; 846/VII).

Am întâlnit şi situații în care interjecția este urmată de conjuncția *şi*, care ne-ar determina să considerăm cele două propoziții ca fiind coordonate copulativ, cu toate că sensul implicat este cu siguranță cel al unor propoziții finale:

(60) „fată dragă / *hai* ***şî mă curățeşte***…” / [= hai să mă curățeşti] (TDBN; S/I)

(61) „fată dragă / *haida* ***ş î curăță-mi picioru***” / [= haida să-mi cureți picioru] (TDBN; S/I).

Sabina Teiuş demonstrează că în vorbirea populară *şi* are, în anumite contexte, valori subordonatoare, printre care şi valoare finală: „[…] se constată o frecventă folosire a lui *şi* cu implicații finale” (Teiuş 1980, p. 104).

Analizând situațiile în care *şi* dobândeşte valoare finală, autoarea constată că acest lucru se întâmplă mai ales după verbele de mişcare şi atunci când acțiunea propoziției introdusă prin *şi* este posterioară celei exprimate în regentă. Aşa cum se poate observa, în exemplele (60) şi (61) interjecția *hai* este echivalentă cu un verb de mişcare, iar acțiunea propoziției introdusă prin *şi* este posterioară celei din regentă. Prin urmare, putem considera propozițiile respective circumstanțiale de scop.

Confuzia între complementul circumstanțial de loc şi cel de scop se manifestă şi la nivelul frazei. Finalele introduse prin *să* au uneori o aparentă nuanță locală, întrucât pot răspunde la întrebarea *unde?* Explicația este aceeaşi: echivalarea interjecției *hai* cu un verb de mişcare.

Există şi situații când cele două poziții sintactice pot apărea consecutiv, chiar dacă una la nivel propozițional şi alta la nivel frastic. Considerăm că, în aceste cazuri, dezambiguizarea textului este mai uşoară. Aşa cum precizează Magdalena Vulpe, „subordonata finală introdusă prin *să* poate avea o funcție apropiată de cea locală” (1980, p. 205), însă cu condiția să nu fie precedată de o complinire locală. Aşadar, atunci când interjecția are deja un complement circumstanțial de loc, propoziția introdusă prin *să* este indiscutabil finală:

(62) „*ai* ***la ăla s ă -l jupuim***” (TDM$_{III}$;794/VIII).

c.c.l. ↓ P.C.S. ↓

În privința topicii, observăm că finalele înregistrate de noi sunt întotdeauna postpuse regentei. Menționăm că numai în cazul în care ar fi fost introduse prin *ca să* nedislocat ar fi putut fi antepuse (tipul: ***Ca să*** *te convingi,* **hai** *cu mine!*).

1.3.4. *Interjecția – element regent pentru poziția sintactică de complement circumstanțial de cauză*

În majoritatea lucrărilor de specialitate (Gramatica Academiei 1963, Şerban 1972, Hristea 1972, Nicolescu 1996, Dominte 1971 etc.) interjecția nu este inclusă printre regenții complementului circumstanțial de cauză.

Considerăm însă că interjecția *hai,* atunci când este predicativă, poate funcționa ca element regent şi pentru poziția sintactică de complement circumstanțial de cauză, în exemple precum:

(63) „şî numa ‿ o scula pă badi-său / şî pă lele-sa şî … / «*haidați*» zâce / «***c ă ia ce*** [ɛ] ***ce apă mare ie***»” // (TDBN; CV)

(64) „«*hai* acasă» zice «***c ă ți-a ars casa***»” // (TDM_{III}; 846/V)

(65) „*háida* iute pân ‿ la mine // *hai* iute pân ‿ la mine / **că io mor**” // (GPF; PIV).

În aceste cazuri, propozițiile care determină interjecția *hai* sunt cauzale, deoarece prezintă cauza acțiunii din regentă.

În toate exemplele întâlnite, raportul de subordonare dintre propoziția circumstanțială de cauză şi regenta sa este marcat numai prin joncțiunea cu conjuncția specific populară *că*. Prin urmare şi topica este fixă: locul cauzalelor introduse prin această conjuncție este întotdeauna după regentă.

Am înregistrat însă şi cazuri în care interjecția *hai* nu mai are valoare predicativă, iar *că* nu mai funcționează ca o conjuncție subordonatoare. Pierzându-şi valoarea predicativă, *hai* nu mai prezintă nici o legătură sintactică cu restul enunțului, rămânând o simplă interjecție, componentă a sintagmei exclamative *hai că*. Astfel de expresii sunt specifice vorbirii populare, grupul *hai că* devenind, după cum spune Magdalena Vulpe, un „automatism verbal specific stilului narativ popular” (Vulpe 1980, p. 65):

(66) „***hai*** *că* mă duc s-o scol şi pă țață-ta” // (TDD;874/VII)

(67) „***hai*** maică *că* merg” // (TDM_{III}; 821/V)

(68) „e*!* ***hai*** *că* vin” // (TDD; 889/Vb)

(69) „*e!* n-ai ştiut dumneata / da mă-sa a ştiut” //

„nu că n-a ştiut // ***hai că*** n-a ştiut” // (TDM_{III}; 837/VII).

1.3.5. *Interjecția – element regent pentru poziția sintactică de complement circumstanțial de mod*

În majoritatea lucrărilor de sintaxă se admite că interjecția funcționează ca regent pentru complementul circumstanțial de mod (Gramatica Academiei 1963, Şerban 1970, Constantinescu-Dobridor 1994, Iordan, Robu 1978, Irimia 1997 etc.).

În literatura de specialitate se disting mai multe feluri de complemente circumstanțiale de mod: complement circumstanțial de mod propriu-zis; complement circumstanțial de mod comparativ; complement circumstanțial de mod de măsură.

În materialul cercetat nu am întâlnit însă decât complement circumstanțial de mod propriu-zis care să determine interjecții:

(70) „«*hai* mă ***mai repede***» zic / «dă ce-ai rămas acolo»” (TDM_{III}; 820/A’)

(71) „a murit // *háidizi* ***repide***-acolu” // (TDM_{III}; 850/Vb) – vezi şi ex. (65).

1.3.6. *Interjecția – element regent pentru poziția sintactică de complement circumstanțial consecutiv*

În majoritatea lucrărilor interjecția este exclusă dintre regenții complementului circumstanțial consecutiv: Gramatica Academiei 1963, Şerban 1970, Constantinescu-Dobridor 1994, Irimia 1997 etc.

În timp ce la nivel propozițional interjecția nu intră în relație sintactică cu această poziție, la nivel frastic am înregistrat exemple în acest sens:

(72) „o găsăs ‿ pă mă-sa … *pu!* ***d ă trăznea şi buvnea***” //(TDM$_{III}$; 786/VIII).

De data aceasta însă interjecția nu mai are valoare verbală, ci ea funcționează ca un adjectiv la gradul superlativ (= supărată rău / foarte supărată)[8], care precedă două propoziții consecutive, coordonate copulativ. Considerăm că situația în care interjecția este element regent al unei consecutive este specifică vorbirii populare, deoarece un vorbitor cult va prefera întotdeauna adjectivul, pe care, în cazul de față, îl înlocuieşte interjecția. Credem, de asemenea, că utilizarea interjecției în locul adjectivului conferă enunțului o mai mare încărcătură stilistică, asupra căreia nu ne vom opri, deoarece nu face obiectul discuției noastre.

Observăm că raportul de subordonare dintre propozitia consecutivă şi regenta ei este marcat prin joncțiunea cu conjuncția *de*.

1.3.7. *Interjecția – element regent pentru poziția sintactică de complement circumstanțial condițional*

În majoritatea lucrărilor nu se precizează nimic în legătură cu posibilitatea interjecției de a fi regent pentru această poziție (Gramatica Academiei 1963, Şerban 1970, Dominte 1971, Hristea 1972, Coteanu 1993 etc.).

La nivelul propoziției nu am înregistrat nici noi cazuri în care complementul circumstanțial condițional să determine interjecții. La nivelul frazei, lucrurile stau altfel. Interjecția permite relația sintactică cu o propoziție circumstanțială condițională.

În toate cazurile înregistrate, raportul de subordonare dintre condițională şi regenta sa este marcat de conjuncția **dacă**:

(73) „păi atuncea ***d a c ă nu vrea să mai fac*** [k] ***cem război*** / *aidéți* acasă / ***d a c ă nu vrem să mai luptăm***” /(TDM$_{I}$; 772/VIIIb)

(74) „*hai* / ***d a c ă vrei*** // nu mai stai să iasă nunta?” (TDM$_{I}$; 671/VII)

(75) „te duci şi ridici / ie ceva / ***d a c ă nu-i*** / *ptiu!* scuipi[9] / şi îl pui la loc” / (TDD; 884/VIII)

(76) „***d a c ă vă duceți*** / *uite* ce să faceți…” / (TDM$_{I}$; 671/VII).

Ne-a surprins faptul că nu am întâlnit ca element introductiv al condiționalei conjuncția *de*, considerată ca fiind specifică vorbirii populare. Vorbind despre circulația lui *de* condițional în graiurile populare, Magdalena Vulpe afirmă: „Cu tot numărul lor redus, exemplele noastre confirmă constatarea că *de* condițional nu a

---

[8] Lucru semnalat de Magdalena Vulpe (1980, p. 195).

[9] Considerăm că verbul *scuipi* funcționează ca apoziție a interjecției *ptiu*.

dispărut din circulație în graiurile populare. Considerăm însă nejustificată părerea acelor autori care îl consideră caracteristic vorbirii populare sau limbii vorbite, în genere. Condiționala introdusă prin *de* apare, relativ sporadic, în textele dialectale […]" (Vulpe 1980, p. 211).

Nu am întâlnit propoziții circumstanțiale condiționale juxtapuse (de tipul: *Ai venit,* ***hai*** *cu mine!*).

În ceea ce privește topica propoziției condiționale cerute de interjecții, observăm preferința pentru antepunere.

1.3.8. *Interjecția – element regent pentru poziția sintactică de complement circumstanțial instrumental*

Ca și în cazul celorlalte complemente circumstanțiale, în Gramatica Academiei 1963 nu se vorbește despre interjecție în calitate de element regent al complementului circumstanțial instrumental[10].

În alte lucrări (vezi Dimitriu 1982, Avram 1986, Irimia 1997) se menționează însă că instrumentalul sau „complementul de mijloc" – cum îl numește Corneliu Dimitriu – poate determina, pe lângă verbe și adjective, și interjecții predicative. În vorbirea populară acest lucru se întâmplă frecvent:

(77) „ia vadra dân ⌣ cas ⌣ cu apă și *tup!* ***cu ia*** după mine" //(TDM_I; 764/VI)

(78) „să uita-n sus / *jal! jap!* / ***cu*** [!] ***sabia*** ⌣ aia" / (TDM_I; 784/VIII).

Așa cum reiese din exemple, în toate cazurile, complementul circumstanțial instrumental determină numai interjecții onomatopeice (explicația posibilă: în vorbirea populară se preferă redarea exactă a sunetelor produse cu ajutorul anumitor instrumente).

Complementul circumstanțial instrumental cerut de interjecții este exprimat în textele dialectale prin:

– substantive:

(79) „și când a scos scara și să-l ferească p-ăsta a ișit și ăla / ăsta *pac!* ***cu cuțitu***-n spate" // (TDD; 882/A)

(80) „ș-apăi îmi pune țâgara-n gurî / șî … ***cu amânariu***: *țac / țac*" // (TDM&B; 616/VIIIa);

– pronume:

(81) „și când venea înspre tine / că-i vedeai / că să băteau / făceau arunca apa așa: *pac!* ***cu ia***"// (TDD; 882/A) – cf. ex.77.

După cum se poate observa din exemple, în vorbirea populară, atunci când determină o interjecție, complementul circumstanțial instrumental nu se realizează decât cu ajutorul prepoziției *cu*, substantivul sau pronumele prin care se exprimă aflându-se în cazul acuzativ.

Deși, teoretic, interjecția poate funcționa ca regent pentru această poziție și la nivelul frazei – afirmație în sprijinul căreia citām exemplul propus de Corneliu

[10] „Complementul circumstanțial instrumental determină un verb, arătând mijlocul în sens larg (lucru, ființă acțiune) prin care se săvârșește o acțiune" (Gramatica Academiei 1963, vol. II, p. 187).

Dimitriu (1982, p. 295): „***Hai cu ce găsim****, căci nu avem de ales*” – în materialul nostru nu am întâlnit acest fenomen.

1.3.9. *Interjecția – element regent pentru poziția sintactică de complement circumstanțial sociativ*

Mioara Avram (1986, 1997), Corneliu Dimitriu (1982), Gheorghe Constantinescu-Dobridor (1974, 1994), Dumitru Irimia (1997) se numără printre cei care admit că circumstanțialul sociativ poate determina şi o interjecție.

Datorită frecvenței în textele dialectale a interjecției *hai*, care, prin însuşi sensul său exprimă un îndemn la *o acțiune comună cu interlocutorul* – am înregistrat şi noi un număr relativ mare de complemente circumstanțiale sociative care determină această parte de vorbire.

Dumitru Irimia include complementul circumstanțial sociativ în categoria „complementelor corelative” – care „rezultă dintr-o relație de dependență care se intersectează cu o altă relație sintactică, de dependență sau de interdependență. Complementul corelativ mediază (sau este mediat de) subiect sau de un complement primar, rezultat din prima relație sintactică cu originea în acelaşi termen verbal” (Irimia 1997, p. 460). În materialul nostru, complementul circumstanțial sociativ care determină interjecții arată întotdeauna ființa care însoțeşte subiectul în realizarea acțiunii:

(82) „*hai* domne ***cu mine***-acolo … !” (TDM_{III}; 839/VIIIb)

(83) „*hai* ***cu iel*** la Slobozie” / (TDM_{III}; 855/VIII).

La nivelul frazei, nu am observat prezența acestei poziții sintactice.

1.4. Interjecția – element regent pentru poziția sintactică de element predicativ suplimentar

În general, calitatea interjecției de regent al elementului predicativ suplimentar nu este recunoscută. Dintre cei care admit acest fapt amintim pe Mioara Avram (1986) şi pe Dumitru Irimia (1997).

La nivelul propoziției nu am înregistrat exemple în acest sens. Însă ținând cont de faptul că predicativa suplimentară este o propoziție cu dublă subordonare (se referă simultan la verbul – în cazul nostru interjecția – şi la subiectul, complementul direct sau indirect din regentă), la nivelul frazei această poziție sintactică se evidențiază uşor în exemple precum:

(84) „ia *úite*-i mamă ***c u m mănâncă*** …” / (TDD; 880/VII).

Am înregistrat numai cazuri în care predicativa suplimentară determină, pe lângă interjecție (care este întotdeauna *uite* sau una din realizările sale formale), complementul direct şi este introdusă prin adverbul relativ *cum*.

Putem vorbi însă şi despre predicative suplimentare juxtapuse regentelor lor. Ca şi în cazul completivei directe, Corneliu Dimitriu semnalează posibilitatea juxtapunerii predicativei suplimentare, însă numai în următoarele situații:

a) când propoziția predicativă suplimentară are verbul predicat la modul conjunctiv – cu condiția să nu considerăm *să* marcă a subordonării, ci marcă a modului;

b) când propoziția predicativă suplimentară are verbul predicat la modul infinitiv – cu condiția să admitem că infinitivul este un mod predicativ;

c) când propoziția predicativă suplimentară are verbul predicat la modul gerunziu – cu condiția să admitem că gerunziul este un mod predicativ.

După cum se poate observa, Corneliu Dimitriu nu specifică nimic cu privire la interjecție. Din aceleaşi considerente ca şi la completiva directă (presupunem că este vorba despre eludarea conjuncției *că,* deoarece vorbirea populară se caracterizează prin simplitatea organizării sintactice a textului) optăm pentru posibilitatea juxtapunerii predicativei suplimentare față de regenta ei:

(85) „io zâc «*hă*-l ***vine***!»" // (GPF; JI)

(86) „păi *uite*-l ***acum a murit***" // (TDD; 899/VII).

Aşadar, cu toate că este considerată parte de vorbire neflexibilă şi uneori exclusă din sfera relațiilor sintactice, aşa cum am văzut, interjecția poate intra în relație cu majoritatea pozițiilor, iar vorbirea populară dovedeşte acest lucru.

Din materialul analizat reiese că interjecția admite toate determinările de tip complement, cu excepția complementelor circumstanțiale de excepție, de relație, concesiv, cumulativ, opozițional, care sunt în general rare. Aşa cum era de aşteptat, aceste compliniri le au mai ales interjecțiile apropiate formal de verbe (*hai, uite*) şi interjecțiile onomatopeice.

BIBLIOGRAFIE

I

TDM_I = *Texte dialectale. Muntenia,* I. Sub conducerea lui Boris Cazacu, de Galina Ghiculete, Paul Lăzărescu, Maria Marin, Bogdan Marinescu, Ruxandra Pană, Magdalena Vulpe, Bucureşti, 1973.

TDM_{III} = *Texte dialectale. Muntenia,* III. De Costin Bratu, Galina Giculete, Maria Marin, Bogdan Marinescu, Victorela Neagoe, Ruxandra Pană, Marilena Tiugan, Magdalena Vulpe, Bucureşti,1987.

TDD = *Texte dialectale şi glosar. Dobrogea*. De Paul Lăzărescu, Victorela Neagoe, Ruxandra Pană, Nicolae Saramandu, Bucureşti, 1987.

TDBN *Texte dialectale şi glosar. Bistrița-Năsăud*. De Maria Marin şi Marilena Tiugan, Bucureşti, 1987.

MAR = *Texte dialectale. Maramureş* (manuscris).

GPF = *Graiul din zona Porțile de Fier*, I. *Texte. Sintaxă.* De Cornelia Cohuț şi Magdalena Vulpe, Bucureşti, 1973.

TDM&B = *Noul Atlas lingvistic român, pe regiuni. Moldova şi Bucovina. Texte dialectale*, vol. I, partea 1. Culese de Stelian Dumistrăcel şi publicate de Doina Hreapcă şi Ion-Horia Bârleanu, Iaşi, 1993.

II

Avram 1986 = Mioara Avram, *Gramatica pentru toți*, Bucureşti, 1986; ed. a II-a, 1997.

Bulgăr 1995 = Gheorghe Bulgăr, *Limba română*, Bucureşti.

Constantinescu-Dobridor 1974 = Gheorghe Constantinescu-Dobridor, *Morfologia limbii române,* Bucureşti.

Constantinescu-Dobridor 1994 = Gheorghe Constantinescu-Dobridor, *Sintaxa limbii române,* Bucureşti.

Coteanu 1993 = Ion Coteanu, *Gramatica de bază a limbii române*, Bucureşti.
Diaconescu 1989 = Ion Diaconescu, *Probleme de sintaxă a limbii române actuale*, Bucureşti.
Dimitriu 1982 = C. Dimitriu, *Gramatica limbii române explicate. Sintaxa,* Iaşi.
Dimitriu 1999 = Corneliu Dimitriu, *Tratat de gramatică a limbii române. Morfologia*, Iaşi.
Dominte 1971 = Constantin Dominte, *Interjecţia şi onomatopeea în limba română*, în AUBLLR, XX, nr.1/2, p.165-193.
Gramatica Academiei 1963 = *Gramatica limbii române I, II,* Bucureşti.
Graur 1973 = Alexandru Graur, *Gramatica azi*, Bucureşti.
Guţu Romalo 1973 = Valeria Guţu Romalo, *Sintaxa limbii române. Probleme şi interpretări*, Bucureşti.
Hristea 1972 = Theodor Hristea, *Sinteze de limba română*, Bucureşti.
Iordan 1956 = Iorgu Iordan, *Limba română contemporană*, Bucureşti.
Iordan, Robu 1978 = Iorgu Iordan, Vladimir Robu, *Limba română contemporană*, Bucureşti.
Iordan, Romalo, Niculescu 1967 = Iorgu Iordan, Valeria Guţu Romalo, Alexandru Niculescu, *Structura morfologică a limbii române contemporane*, Bucureşti.
Irimia 1997 = Dumitru Irimia, *Gramatica limbii române*, Iaşi.
Minuţ 1997 = Ana-Maria Minuţ, *Interjecţia în limba română (I),* în AUI, p.169-190.
Minuţ 1998 – 1999 = Ana-Maria Minuţ, *Interjecţia în limba română (II),* în AUI, p.157-172.
Nicolescu 1996 = Aurel Nicolescu, *Probleme de sintaxă a propoziţiei,* Bucureşti.
Puşcariu 1920 – 1921 = Sextil Puşcariu, *Despre onomatopee în limba română* (extras), în DR, I.
Şerban 1970 = Vasile Şerban, *Sintaxa limbii române. Curs practic,* Bucureşti.
Teiuş 1980 = Sabina Teiuş, *Coordonarea în vorbirea populară românească*, Bucureşti.
Vulpe 1980 = Magdalena Vulpe, *Subordonarea în frază în dacoromâna vorbită*, Bucureşti.

Universitatea „Petrol-Gaze”
Facultatea de Litere şi Ştiinţe
Ploieşti, Bd. Bucureşti, 39